EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 28. 3. 2022
COM(2022) 129 final

SPRÁVA KOMISIE

o celkovom fungovaní úradných kontrol vykonaných v členských štátoch (2019 – 2020) na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, zdravie rastlín a prípravky na ochranu rastlín

{SWD(2022) 73 final}

SK

Vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti

Európska komisia vypracovala a uverejnila túto správu v súlade s článkom 114 nariadenia (EÚ) 2017/625. Cieľom tejto správy je zlepšiť verejnú dostupnosť informácií o úradných kontrolách vykonávaných krajinami EÚ a kontrolách Komisie ich vykonávania v oblastiach bezpečnosti potravín a krmív, zdravia zvierat a rastlín, dobrých životných podmienok zvierat, ekologického poľnohospodárstva a systémov kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny. Právomoc vykladať právo EÚ má len Súdny dvor Európskej únie. Naším cieľom je zabezpečiť, aby tieto informácie boli aktuálne a presné. V prípade upozornenia na chyby sa ich pokúsime opraviť.

Materiál použitý na túto správu:

- tvoria informácie všeobecnej povahy a ich cieľom nie je vyhovieť osobitným požiadavkám akejkoľvek fyzickej osoby alebo akéhokoľvek subjektu,
- nie je nevyhnutne podrobný, úplný, presný alebo aktuálny,
- čiastočne poskytli vnútroštátne orgány v krajinách EÚ, nad ktorými nemá Komisia kontrolu a za ktoré nemôže Komisia prevziať žiadnu zodpovednosť.

Niektoré údaje alebo informácie v tejto správe mohli byť vytvorené alebo štruktúrované v súboroch alebo formátoch, ktoré nie sú bezchybné.

Obsah

Zhrnutie 1

Úvod 3

Právny rámec 5

Úradné kontroly vykonané krajinami EÚ 9

Všeobecný prehľad 10

Výročné správy krajín EÚ 15

Organizácia a vykonávanie systémov úradných kontrol 16

Opatrenia prijaté na zabezpečenie účinného fungovania viacročného národného plánu kontroly 18

Opatrenia na zabezpečenie dodržiavania pravidiel zo strany podnikov 19

Presadzovanie práva zo strany vnútroštátnych orgánov 20

Opatrenia na zabezpečenie účinného fungovania útvarov vykonávajúcich úradné kontroly 22

Kontrolné činnosti Komisie v krajinách EÚ 23

Audity 24

Odporúčania 28

Súhrnné správy 29

Najdôležitejšie informácie zistené na základe kontrol vykonaných Komisiou (2019 – 2020) 31

Ďalšie kontrolné činnosti Komisie 34

Vstup zvierat a tovaru do EÚ 35

Rezíduá veterinárnych liekov a kontaminantov životného prostredia v prípade zvierat a produktov živočíšneho pôvodu 36

Systematická činnosť v nadväznosti na odporúčania auditov 37

Všeobecné následné audity 38

Profily krajín 39

Presadzovanie **40**

Podpora pre krajiny EÚ **42**

Siete 43

Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny 46

Závery **48**

Zhrnutie

Táto správa sa týka celkového fungovania úradných kontrol krajín EÚ a kontrolných činností Komisie vykonaných v rokoch 2019 a 2020 s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia a dôvery v potravinový reťazec, z farmy na stôl. Tieto kontroly a audity sú dôležité na overenie, či podniky dodržiavajú právne požiadavky, a aby si európski spotrebitelia mohli byť istí, že potraviny, ktoré konzumujú, sú bezpečné. Sú kľúčové aj pre umožnenie hladkého priebehu bezpečného obchodu s potravinami, so zvieratami a s rastlinami v rámci EÚ, ako aj s krajinami mimo EÚ.

Vnútroštátne orgány sú zodpovedné za vykonávanie úradných kontrol založených na riziku. Ak podniky v potravinovom reťazci nedodržiavajú príslušné právne predpisy, orgány sú povinné tieto požiadavky presadzovať a zabezpečiť, aby ich podniky plnili.

Útvary Komisie kontrolujú vykonávanie úradných kontrol a činností presadzovania práva zo strany krajín EÚ. V správach z týchto kontrol uverejnených na webovom sídle Komisie sa poskytuje jasný obraz o výkonnosti krajín EÚ a tieto správy predstavujú významnú súčasť procesu preskúmania, ktorým sa zabezpečuje, že právne predpisy EÚ sú „vhodné na daný účel“.

Kontroly Komisie ukazujú, že celkovo majú krajiny EÚ zavedené potrebné systémy na monitorovanie a zabezpečenie toho, že podniky vykonávajú požiadavky EÚ, a na prijatie opatrení v prípade ich nedodržiavania. V niektorých krajinách sa na základe kontrol zistili nedostatky v systémoch úradných kontrol, čo naznačuje, že existuje priestor na zlepšenie.

Komisia nadväzuje na svoje odporúčania z auditu pre krajiny EÚ systematickým spôsobom a v prípade potreby využíva ďalšie nástroje na presadzovanie práva. Komisia navyše podporuje krajiny EÚ tým, že im poskytuje technickú pomoc a odbornú prípravu prostredníctvom iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny a technických stretnutí odborníkov krajín EÚ.

Krajiny EÚ prvýkrát predložili výsledky svojich kontrol v roku 2020 v harmonizovanej elektronickej forme. Komisia a vnútroštátne orgány vypracovali na podporu usmerňovací dokument. Všetky krajiny však nepredložili všetky svoje údaje v požadovanej forme a jedna krajina nepredložila žiadne údaje. Komisia bude pokračovať v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi na zlepšení úplnosti údajov pre budúce výročné správy.

Počas roku 2020 predstavovala pandémia ochorenia COVID-19 výzvy pre vnútroštátne orgány a Komisiu pri vykonávaní kontrol a auditov. Uskutočnenie aspoň niektorých z týchto kontrol a auditov na diaľku slúžilo na udržanie bezpečného pohybu

zvierat, rastlín a tovaru a zabránilo sa nedostatku dodávok počas mimoriadnych podmienok súvisiacich s ochorením COVID-19.

Úvod

Cieľom EÚ je zaistiť vysokú úroveň ochrany zdravia a dôvery v oblastiach bezpečnosti potravín a krmív, zdravia zvierat a rastlín, dobrých životných podmienok zvierat, ekologického poľnohospodárstva a systémov zemepisného pôvodu (chránené označenie pôvodu, chránené zemepisné označenie, zaručené tradičné špeciality, CHOP/CHZO/ZTŠ). Ľudia žijúci v EÚ právom očakávajú v týchto oblastiach vysoké štandardy.

Je zavedený komplexný právny rámec EÚ na zabezpečenie dôsledných kontrol v rámci celého potravinového a krmivového reťazca, z farmy na stôl, ako aj primerané monitorovanie a súčasne sa ním zaisťuje účinný jednotný trh a obchod s krajinami mimo EÚ.

Jedným z pilierov integrovanej politiky EÚ v oblasti bezpečnosti potravín z farmy na stôl je, že každá krajina EÚ musí mať účinný systém úradných kontrol[1] na základe nariadenia o úradných kontrolách[2] s cieľom overovať, či podniky dodržiavajú normy EÚ v rámci celého potravinového a krmivového reťazca, a prípadne na presadzovanie ich dodržiavania. Krajiny EÚ musia vypracovať viacročné plány kontroly pre všetky oblasti, ktoré upravujú právne predpisy EÚ týkajúce sa agropotravinového reťazca.

Komisia zohráva v celkovom rámci kontroly na úrovni EÚ dôležitú úlohu[3] a vykonáva kontroly vrátane auditov v krajinách EÚ s cieľom overiť, či si ich vnútroštátne orgány plnia svoje povinnosti v oblasti kontroly.

Krajiny EÚ musia Komisii predkladať výročnú správu[4] o vykonávaní úradných kontrol v súlade so svojím viacročným národným plánom kontroly.

Komisia zase vypracúva správu[5] o fungovaní úradných kontrol v krajinách EÚ, pričom zohľadňuje:

- výročné správy predložené vnútroštátnymi orgánmi o ich kontrolnej činnosti a

---

1 „Úradná kontrola“ je každá činnosť vykonávaná príslušným orgánom v krajine EÚ s cieľom overiť dodržiavanie potravinového a krmivového práva, pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, ako aj dodržiavanie príslušných požiadaviek v prípade zvierat a tovaru.

2 Nariadenie (EÚ) 2017/625.

3 Článok 116 nariadenia (EÚ) 2017/625.

4 Článok 113 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2017/625.

5 Článok 114 nariadenia (EÚ) 2017/625.

- výsledok kontrol, ktoré Komisia vykonala v krajinách EÚ.

Táto správa sa vzťahuje na roky 2019[6] a 2020. Pozostáva z preskúmania:

- výročných správ krajín EÚ za roky 2019 a 2020,
- činností kontrol Komisie v krajinách EÚ,
- následných opatrení Komisie a opatrení na presadzovanie práva a podpory poskytovanej vnútroštátnym orgánom.

Poskytuje zhrnutie porovnateľných údajov do štatistík na úrovni EÚ za rok 2020. Tieto údaje časom umožnia určiť trendy v kontrolách a nedodržiavaní pravidiel.

K správe je priložený pracovný dokument útvarov Komisie, v ktorom sú uvedené podrobnejšie informácie o kontrolách a auditoch vykonávaných vnútroštátnymi orgánmi a Komisiou v oblastiach potravinového reťazca, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o úradných kontrolách.

[6] Od roku 2020 platí pre krajiny EÚ povinnosť predkladať výročné správy prostredníctvom nového štandardného vzoru. Požiadavky na podávanie správ za rok 2019 boli stanovené v predchádzajúcom nariadení. Keďže rok 2019 bol prechodným rokom medzi týmito dvoma verziami, v tejto správe sa spájajú oba roky.

Právny rámec

Podľa „všeobecného potravinového práva“[7] majú podniky v rámci potravinového reťazca primárnu zodpovednosť za zaistenie bezpečnosti potravín. Osobitné nariadenia EÚ sú venované požiadavkám na ekologickú výrobu a označovanie ekologických produktov[8] a systémy kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny (CHOP/CHZO/ZTŠ)[9].

Krajiny EÚ sú povinné overovať, či podniky dodržiavajú platné právne predpisy EÚ, a v prípade potreby tieto predpisy presadzovať. Na tento účel sa v ich viacročných národných plánoch kontroly opisujú systémy úradných kontrol.

V nariadení o úradných kontrolách sa stanovujú požiadavky na tieto kontrolné systémy, na viacročné národné plány kontroly[10] a na vykonávanie úradných kontrol. Najrelevantnejšie požiadavky týkajúce sa systémov úradných kontrol a viacročného národného plánu kontroly sú tieto:

- do oblasti pôsobnosti patria:

– potraviny a bezpečnosť potravín,

– zámerné uvoľnenie geneticky modifikovaných organizmov (GMO) do životného prostredia na účely potravinárskej a krmivárskej výroby,

– krmivá a bezpečnosť krmív,

– zdravie zvierat,

– vedľajšie živočíšne produkty,

– dobré životné podmienky zvierat,

– zdravie rastlín,

– prípravky na ochranu rastlín,

– ekologická poľnohospodárska výroba a označovanie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby,

---

7 Nariadenie (ES) č. 178/2002.

8 Nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov.

9 Nariadenie (EÚ) č. 1151/2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny.

10 Články 109, 110 a 111 nariadenia (EÚ) 2017/625.

– používanie a prideľovanie chránených označení pôvodu, chránených zemepisných označení a zaručených tradičných špecialít a

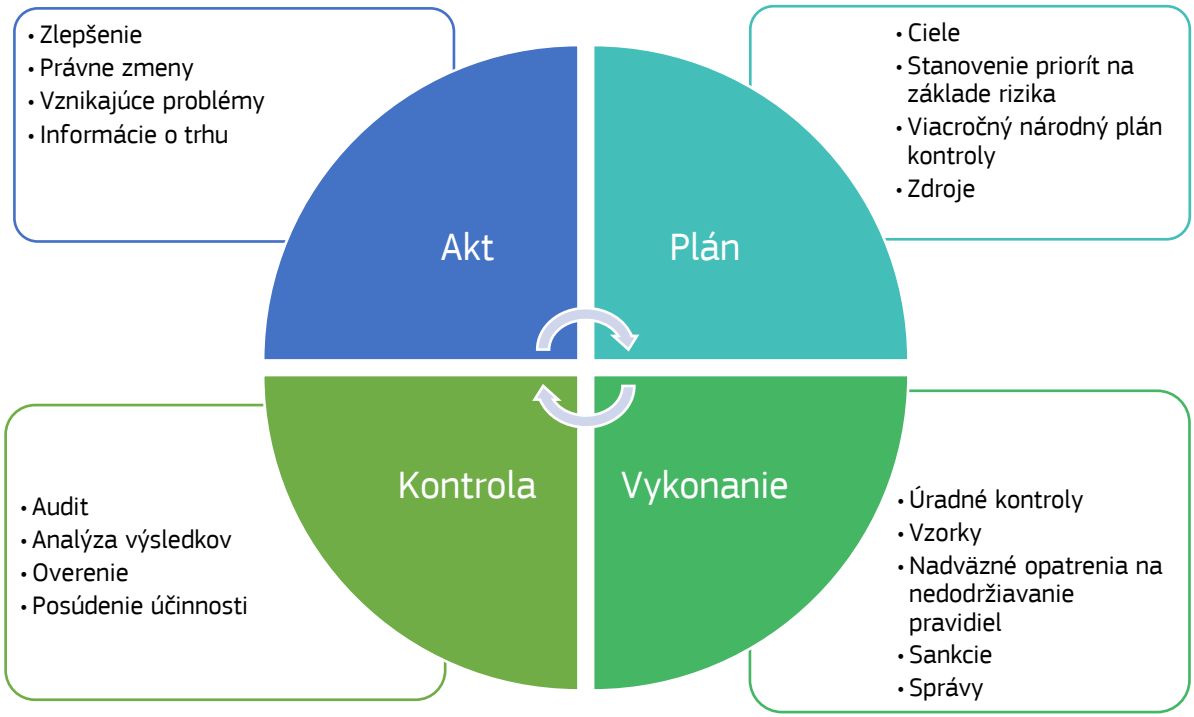
– zámerné porušenia pravidiel, ku ktorým dochádza podvodnými alebo klamlivými praktikami,

- vnútroštátne orgány musia vo svojom viacročnom národnom pláne kontroly opísať svoje strategické ciele a kategorizáciu rizík úradných kontrol,

- viacročný národný plán kontroly sa musí s určitými obmedzenými výnimkami sprístupniť verejnosti.

Nariadenie o úradných kontrolách obsahuje ustanovenia na neustále zlepšovanie úradných kontrol[11]. Na obrázku č. 1 je znázornený význam výsledkov úradných kontrol v rámci podpory krajín EÚ pri hodnotení účinnosti ich kontrolného systému a pri vykonávaní potrebných zlepšení. Okrem toho zmeny v právnych predpisoch, vznikajúce problémy a informácie o trhu môžu viesť k zmenám plánu kontroly.

Obrázok č. 1 – systémy úradných kontrol – cyklus neustáleho zlepšovania

[11] Článok 5 ods. 1 písm. a), článok 6 ods. 1, článok 12 ods. 2 a 3, články 109, 110 a 111 nariadenia (EÚ) 2017/625.

Podľa nariadenia o úradných kontrolách je Komisia[12] povinná vykonávať kontroly v krajinách EÚ, ktoré musia napraviť akékoľvek problémy zistené počas týchto kontrol[13].

Krajiny EÚ musia predkladať svoje výročné správy v elektronickej forme, aby sa ďalej uľahčilo zhromažďovanie údajov. Komisia na tento účel vytvorila v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi štandardný vzor[14]. Komisia vyvinula špeciálnu digitálnu platformu na predkladanie výročných správ v tejto novej forme. Okrem toho sieť zástupcov krajín EÚ pre fungovanie viacročného národného plánu kontroly, ktorej predsedá Komisia, vypracovala usmernenie[15] o spôsobe vypĺňania vzoru s cieľom pomôcť vnútroštátnym orgánom pri plnení nových požiadaviek na podávanie správ.

Vzor obsahuje informácie o zmenách viacročného národného plánu kontroly, výsledkoch úradných kontrol, zistených prípadoch nedodržiavania pravidiel a opatreniach prijatých na zabezpečenie účinného vykonávania viacročných národných plánov kontroly.

Cieľom štandardizovaného formátu je:

- zabezpečiť jednotné predkladanie výročných správ krajín EÚ,
- začleniť ďalšie existujúce požiadavky na podávanie správ a
- uľahčiť zber a prenos porovnateľných údajov, ich zahrnutie do štatistík na úrovni EÚ a vypracovanie správ Komisie o fungovaní úradných kontrol v celej EÚ.

Vnútroštátne orgány prvýkrát použili elektronickú harmonizovanú formu na podávanie správ o úradných kontrolách vykonaných v roku 2020.

Krajiny EÚ musia vykonávať svoje úradné kontroly s vysokou úrovňou transparentnosti. Najmenej raz ročne musia uverejniť relevantné informácie o organizácii a vykonávaní týchto kontrol. Môžu sa rozhodnúť tak urobiť uverejnením výročnej správy predloženej Komisii.

Počas pandémie ochorenia COVID-19 platili obmedzenia pohybu prakticky vo všetkých krajinách EÚ. Tieto obmedzenia mali negatívny vplyv na schopnosť krajín nasadiť pracovníkov na úradné kontroly, najmä na tie, ktoré si vyžadovali fyzickú prítomnosť

---

12 Článok 116 nariadenia (EÚ) 2017/625.

13 Článok 119 nariadenia (EÚ) 2017/625.

14 Nariadenie (EÚ) 2019/723 o štandardných vzoroch, ktoré sa majú používať vo výročných správach predkladaných členskými štátmi.

15 Oznámenie Komisie o usmerňovacom dokumente o spôsobe vypĺňania štandardného vzoru.

na mieste, laboratórne analýzy na účely kontroly alebo podpisovanie a vydávanie úradných osvedčení na papieri. V marci 2020 Komisia zaviedla dočasné opatrenia[16] s cieľom zachovať bezproblémové fungovanie vnútorného trhu EÚ a zabezpečiť voľný obeh tovaru. Týmito opatreniami sa uľahčilo:

- udeľovanie povolení jednotlivcom vykonávať úradné kontroly,
- používanie elektronických údajov a prijímanie kópií certifikátov,
- používanie videokonferencií a iných nástrojov diaľkovej komunikácie na úradné kontroly.

[16] Nariadenie (EÚ) 2020/466 o dočasných opatreniach počas určitých vážnych narušení kontrolných systémov členských štátov v dôsledku ochorenia spôsobeného koronavírusom (COVID-19).

Časť 1

Úradné kontroly vykonané krajinami EÚ

1.
Všeobecný prehľad

Výroba a distribúcia potravín z farmy na stôl pozostáva z rôznych reťazcov, ktoré pokrývajú široké spektrum oblastí a činností.

V tabuľke č. 1 sa uvádza prehľad o celkovom počte subjektov v potravinovom reťazci, vykonaných úradných kontrolách, zistených prípadoch nedodržiavania pravidiel, správnych sankciách a súdnych opatreniach prijatých v rámci potravinového reťazca v roku 2020 na úrovni EÚ[17].

Tabuľka č. 1 – úradné kontroly – 2020 – všeobecné údaje

Celkový počet subjektov v potravinovom reťazci	Vykonané úradné kontroly	Zistené nedodržiavania pravidiel	Uplatnené správne sankcie	Prijaté súdne opatrenia
16 834 486	**4 125 695**	**654 955**	**388 268**	**12 699**

Na obrázku č. 2 sa uvádza prehľad úradných kontrol vykonaných krajinami EÚ v roku 2020, z farmy na stôl[18]. Zobrazuje počet prevádzkovateľov, vykonaných úradných kontrol, zistených nedodržiavaní pravidiel a uplatnených správnych sankcií rozdelený podľa rôznych činností v potravinovom reťazci[19].

V tabuľke č. 2 sa uvádza päť hlavných sektorov potravinového reťazca v absolútnych hodnotách, pokiaľ ide o počet subjektov, vykonané úradné kontroly, zistené nedodržiavanie pravidiel a uplatnené správne sankcie.

17 Údaje predstavujú súčet 26 krajín EÚ, keďže Malta do stanoveného termínu nezaslala výročnú správu.

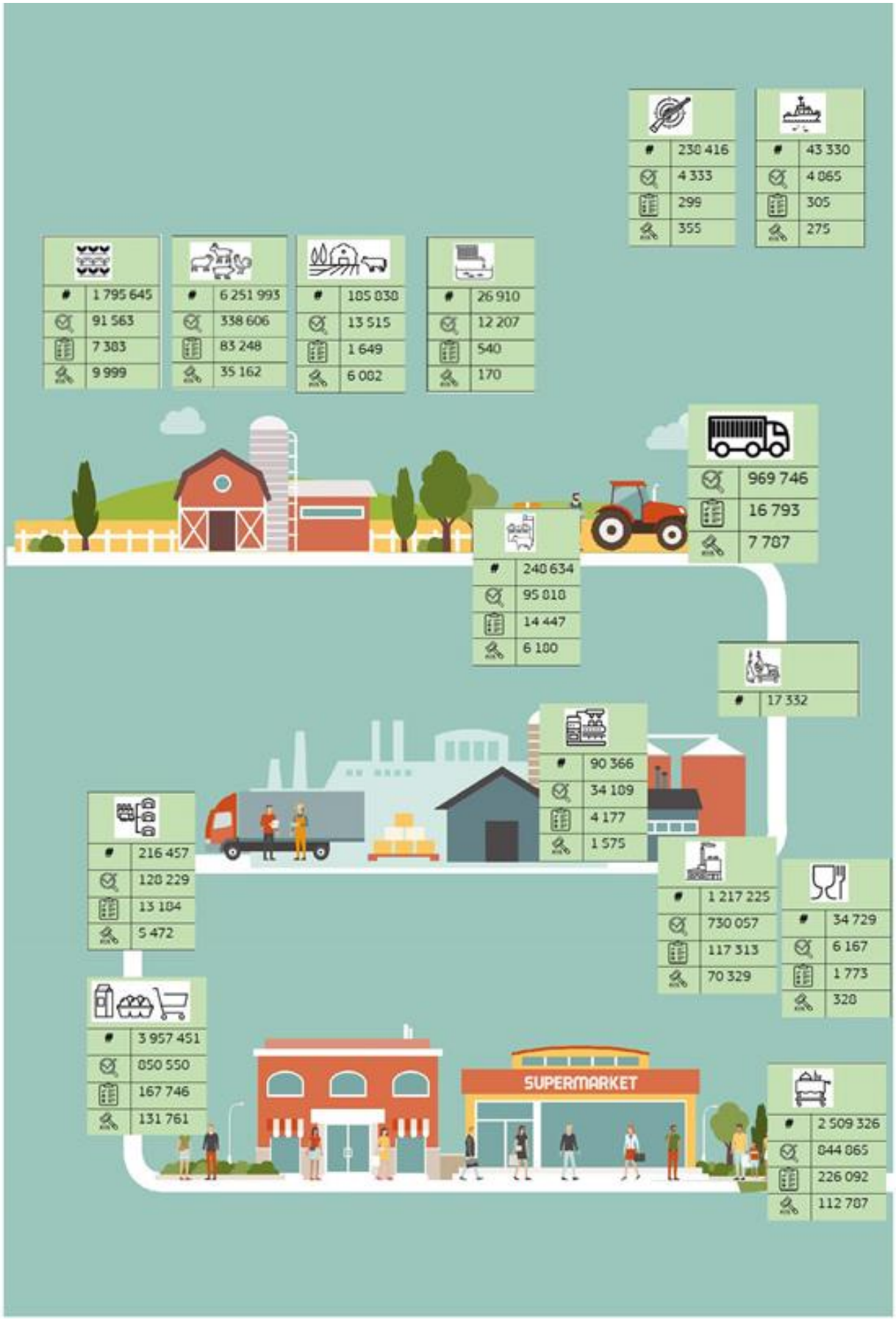
18 Na tomto obrázku nie sú zahrnuté kontroly týkajúce sa zdravia rastlín (t. j. vydávanie rastlinných pasov a používanie značky ISPM15 na drevených obaloch na preukázanie skutočnosti, že boli ošetrené tak, aby sa zabránilo šíreniu hmyzu, semien a húb), umiestňovanie prípravkov na ochranu rastlín na trh a udržateľné používanie pesticídov mimo poľnohospodárstva.

19 Vnútroštátne orgány nemusia uvádzať počet subjektov pôsobiacich v oblasti prepravy zvierat; od bitúnkov a prevádzkarní na manipuláciu so zverou sa na účely úradných kontrol a prípadov nedodržiavania pravidiel požadoval počet jatočných tiel alebo hmotnosť, preto nemožno použiť súčet.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe[20], sa uvádza ďalší rozpis týchto údajov v rôznych oblastiach potravinového reťazca.

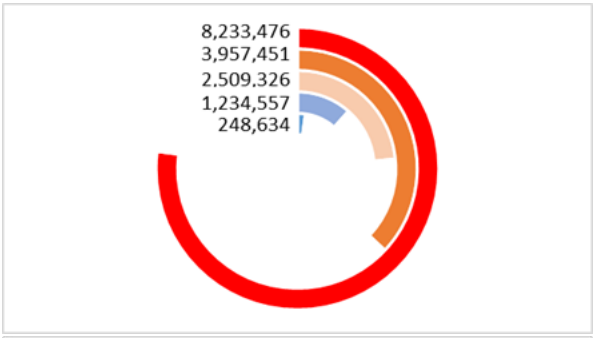
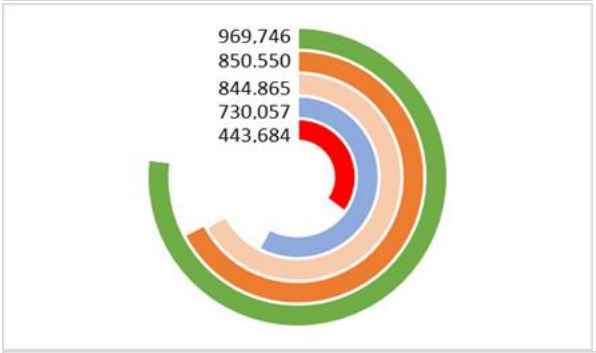
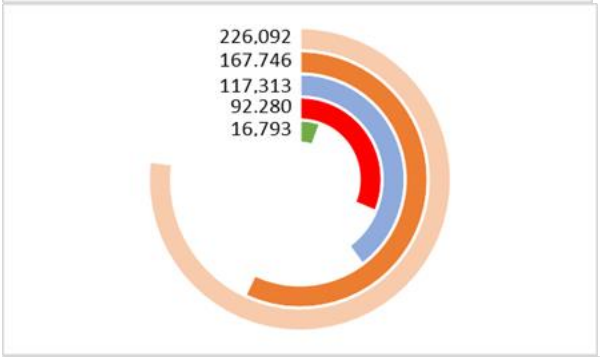
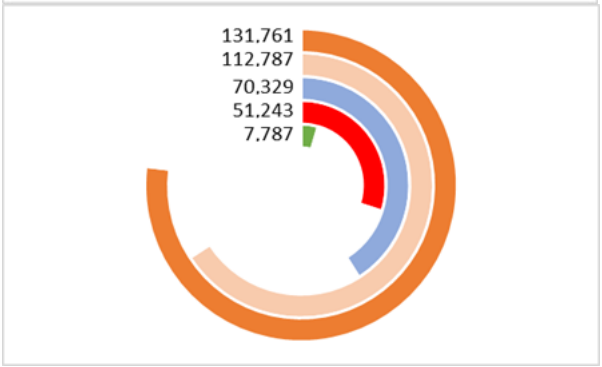
[20] Pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k: správe Komisie o celkovom fungovaní úradných kontrol vykonaných v krajinách EÚ (2019 – 2020) na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva, pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, zdravie rastlín a prípravky na ochranu rastlín.

Obrázok č. 2 – Úradné kontroly vykonané krajinami EÚ – 2020

	Poľnohospodárstvo – rastliny	#	Počet prevádzkovateľov
	Poľnohospodárstvo – zvieratá		Počet úradných kontrol
	Poľnohospodárstvo – zmiešané		Počet prípadov nedodržiavania pravidiel
	Akvakultúra		Počet správnych sankcií
	Rybolov		
	Lov		
	Krmivo		
	Preprava zvierat		
	Bitúnky a manipulácia so zverou		
	Výroba potravín		
	Spracovanie vedľajších živočíšnych produktov		
	Distribúcia potravín		
	Veľkoobchod a maloobchod		
	Stravovacie služby		
	Výrobcovia materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami		

Tabuľka č. 2 – Úradné kontroly v roku 2020 – všeobecný prehľad

Subjekty		Poľnohospodárstvo	8 233 476
		Veľkoobchod s potravinami	3 957 451
		Stravovacie služby	2 509 326
		Výroba potravín	1 234 557
		Krmivo	248 634
Úradné kontroly		Preprava zvierat	969 746
		Veľkoobchod s potravinami	850 550
		Stravovacie služby	844 865
		Výroba potravín	730 057
		Poľnohospodárstvo	443 684
Prípady nedodržiavania pravidiel		Stravovacie služby	226 092
		Veľkoobchod s potravinami	167 746
		Výroba potravín	117 313
		Poľnohospodárstvo	92 280
		Preprava zvierat	16 793
Správne sankcie		Veľkoobchod s potravinami	131 761
		Stravovacie služby	112 787
		Výroba potravín	70 329
		Poľnohospodárstvo	51 243
		Preprava zvierat	7 787

2.
Výročné správy krajín EÚ

Používanie nového štandardného vzoru[21] na digitálnej platforme umožňuje elektronické podávanie správ o výsledkoch úradných kontrol, type a počte prípadov nedodržiavania pravidiel a prijatých opatreniach jednotným spôsobom. Umožňuje ich jednoduchšie spracovanie do štatistík na úrovni EÚ.

Zákonnou lehotou na podanie elektronickej správy je 31. august. Keďže táto platforma sa prvýkrát použila v prípade výročných správ za rok 2020, platforma bola znovu otvorená 15. októbra 2021, aby bolo možné podať správy neskôr. Malta napriek tomu nepredložila svoju správu včas na to, aby mohla byť zahrnutá do tejto správy.

V dôsledku zmeny v podávaní správ mali niektoré krajiny EÚ problémy pri zhromažďovaní údajov v požadovanom formáte. Pre krajiny EÚ bolo takisto náročnejšie porovnávať výsledky svojich kontrol s tými z predchádzajúcich rokov.

Platforma na podávanie správ obsahuje niekoľko textových polí na opis príslušných tém. Vnútroštátne orgány poskytli menej informácií ako v správach z predchádzajúcich rokov a menej, ako sa predpokladalo v usmernení.

Pokiaľ ide o dobré životné podmienky zvierat, krajiny EÚ vo všeobecnosti neposkytli analýzu najzávažnejších zistení a ani svoje akčné plány na prevenciu alebo zníženie opakovaného vzniku. To znemožňuje Komisii poskytnúť v tejto súvislosti zhrnutie.

Podobne boli veľmi obmedzené informácie o kontrolách zameraných na podvodné a klamlivé praktiky.

[21] Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/723.

3.
Organizácia a vykonávanie systémov úradných kontrol

Krajiny EÚ zaviedli systémy úradných kontrol na overenie uplatňovania právneho rámca potravinárskymi a krmivárskymi podnikmi.

Vnútroštátne orgány vo svojich viacročných národných plánoch kontroly stanovujú svoje strategické ciele. V usmernení týkajúcom sa vypĺňania výročných správ sa vnútroštátne orgány vyzývajú, aby priložili tabuľku s výsledkami ukazovateľov výkonnosti používaných na meranie týchto cieľov. Väčšina krajín EÚ takýto prehľad výsledkov svojich ukazovateľov neposkytla. Niektoré pozitívne príklady, ktoré treba uviesť, sú tieto:

- Belgicko zahrnulo do svojej verejnej výročnej správy barometre pre bezpečnosť potravín, zdravie zvierat a zdravie rastlín (správa zasielaná Komisii v rámci podávania správ do roku 2019). Porovnanie výsledkov barometra za rôzne roky umožňuje čitateľom zistiť, či sa situácia v týchto oblastiach zlepšuje alebo nie.
- Fínsko uviedlo niekoľko príkladov toho, ako môžu výsledky úradných kontrol viesť k zmenám v zámeroch alebo cieľoch:
  - vysoký počet zistených nedostatkov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat počas prepravy viedol k zvýšeniu frekvencie úradných kontrol v oblasti dobrých životných podmienok zvierat počas prepravy,
  - pokiaľ ide o odber vzoriek hnojív, počet zistených nedostatkov bol vzhľadom na nízky počet odobratých vzoriek relatívne vysoký, čo svedčí o úspešnom zameraní kontrol na základe rizika,
  - trhový dohľad nad obchodom s osivom ukázal v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi menej nedostatkov. Na druhej strane približne 30 % prípadov viedlo k sankciám, čo poukazuje na zlepšenie účinnosti kontrol.

Všetky krajiny EÚ čelili pri vykonávaní úplných programov kontrol problémom v dôsledku obmedzení zavedených na potlačenie pandémie ochorenia COVID-19.

Medzi ďalšie faktory, ktoré viedli k tomu, že vnútroštátne orgány úplne nevykonávali svoje plánované programy, patrili počty zamestnancov, zdroje a prípravy na brexit.

Úradné kontroly počas pandémie

Rôzne obmedzenia zavedené s cieľom obmedziť šírenie ochorenia COVID-19 a ich vplyv na nasadzovanie pracovníkov skomplikovali krajinám EÚ vykonávanie všetkých úradných kontrol, ktoré boli pôvodne naplánované na rok 2020. Aj keď sa v spôsobe vykonávania úradných kontrol uplatňovala flexibilita, vnútroštátne orgány museli prehodnotiť svoje plány na zabezpečenie kontinuity činností a uprednostniť kontrolné činnosti, ktoré sa považovali za absolútne nevyhnutné, pričom museli riešiť zmeny v umiestňovaní potravín na trh EÚ spôsobené pandémiou, ako je napríklad nárast využívania elektronického obchodu a služieb jedla so sebou.

Medzi opatrenia prijaté vnútroštátnymi orgánmi patrili:

- odloženie a/alebo zníženie počtu kontrol vykonávaných v určitých oblastiach (na základe posúdenia rizika),
- skrátenie času potrebného na mieste vykonaním dokladovej časti kontroly na diaľku,
- použitie techník auditu na diaľku.

4.

Opatrenia prijaté na zabezpečenie účinného fungovania viacročného národného plánu kontroly

Cieľom viacročného národného plánu kontroly je zabezpečiť, aby sa úradné kontroly vykonávali spôsobom, ktorý je založený na riziku a je účinný v celom agropotravinovom reťazci, v súlade s nariadením o úradných kontrolách.

Keď sa úradnými kontrolami zistí nedodržiavanie pravidiel, vnútroštátne orgány musia prijať opatrenia, aby zabezpečili, že podnik problém napraví a zabráni ďalšiemu výskytu[22].

Od vnútroštátnych orgánov sa takisto požaduje, aby overili účinné fungovanie systému úradných kontrol a prijali potrebné opatrenia na nápravu akýchkoľvek nedostatkov zistených v ich kontrolných systémoch[23].

[22] Článok 138 nariadenia (EÚ) 2017/625.

[23] Článok 12 ods. 2 a 3 nariadenia (EÚ) 2017/625.

4.1.
Opatrenia na zabezpečenie dodržiavania pravidiel zo strany podnikov

V niektorých výročných správach sa uviedli príklady opatrení vnútroštátnych orgánov.

Krajiny EÚ vedú verejné informačné kampane a poskytujú podnikom usmernenia a odbornú prípravu, aby im pomohli dodržiavať pravidlá bezpečnosti potravín.

Belgicko, Holandsko a Švédsko zahŕňajú do svojich systémov úradných kontrol výsledky súkromných systémov (tretej strany) na zabezpečenie kvality. Belgicko a Fínsko zistili, že výsledky kontrol sú lepšie v podnikoch certifikovaných v rámci týchto systémov.

Fínsko zverejňuje správy za jednotlivé sektory. Zaznamenalo, že medzi kľúčové spôsoby zlepšenia účinnosti patrí zvýšenie interakcie so všetkými zainteresovanými stranami. V dôsledku toho úradné kontroly a ich uverejnené výsledky prispievajú k zlepšovaniu podmienok fungovania a konkurencieschopnosti spoločností, napríklad podporou ich schopnosti zapojiť sa do medzinárodného obchodu a proaktívnym predchádzaním problémom.

Poľsko uverejňuje súhrnné informácie o výsledkoch kontrol vykonaných jeho obchodnou inšpekciou. Pridáva praktické rady pre spotrebiteľov, ako si vyberať výrobky a ako sa vyhnúť uvedeniu do omylu. Uverejňuje aj správne rozhodnutia o uložení pokút podnikom za umiestňovanie výrobkov nedostatočnej obchodnej kvality na trh, a to vrátane falšovaných výrobkov.

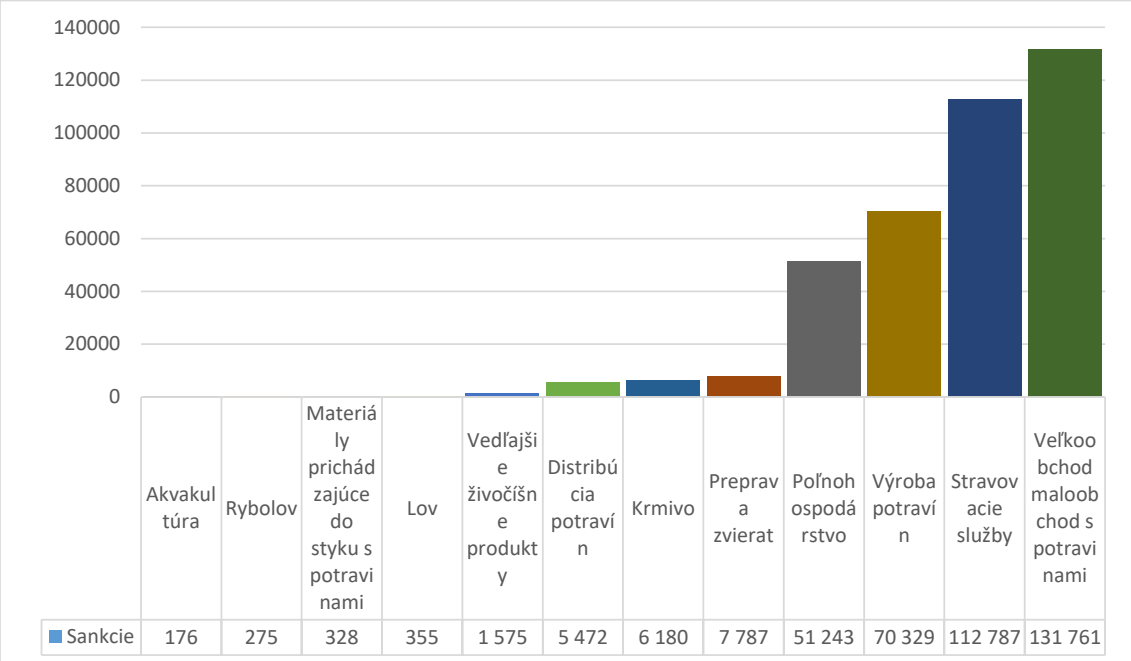
4.2.
Presadzovanie práva zo strany vnútroštátnych orgánov

Krajiny EÚ uplatňujú rozličné opatrenia na presadzovanie práva, a to od ústnych a písomných upozornení, cez zabavenie a zničenie tovaru a (dočasné) odstránenie alebo obmedzenie schválení podnikov. Správne pokuty sa používajú ako odrádzajúce opatrenie. Poslednou možnosťou zostáva postúpenie veci Súdnemu dvoru Európskej únie.

Vnútroštátne orgány musia mať zavedené účinné, primerané a odrádzajúce sankcie[24].

V tabuľke č. 3 je uvedený počet správnych sankcií uplatnených v rôznych častiach potravinového reťazca. V tabuľke č. 4 sú uvedené tieto sankcie v rôznych oblastiach a v tabuľke č. 5 je uvedený počet súdnych opatrení prijatých v rôznych oblastiach.

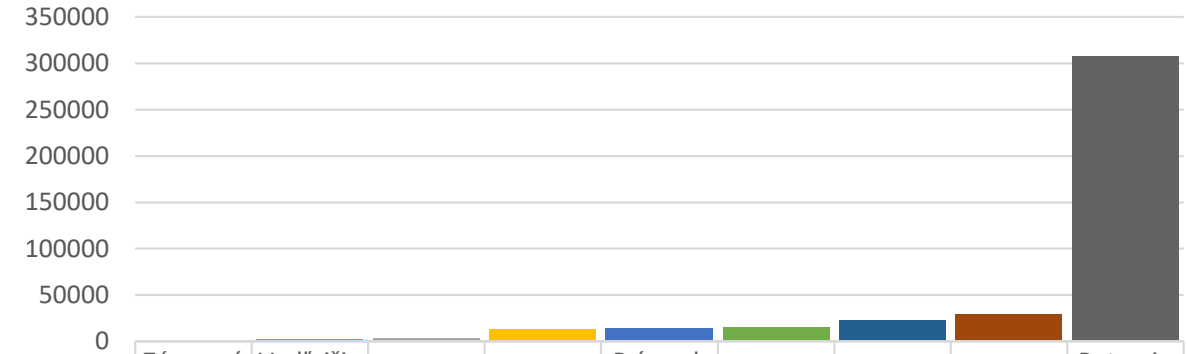
Tabuľka č. 3 – správne sankcie – činnosti – 2020

	Akvakultúra	Rybolov	Materiály prichádzajúce do styku s potravinami	Lov	Vedľajšie živočíšne produkty	Distribúcia potravín	Krmivo	Preprava zvierat	Poľnohospodárstvo	Výroba potravín	Stravovacie služby	Veľkoobchod maloobchod s potravinami
Sankcie	176	275	328	355	1 575	5 472	6 180	7 787	51 243	70 329	112 787	131 761

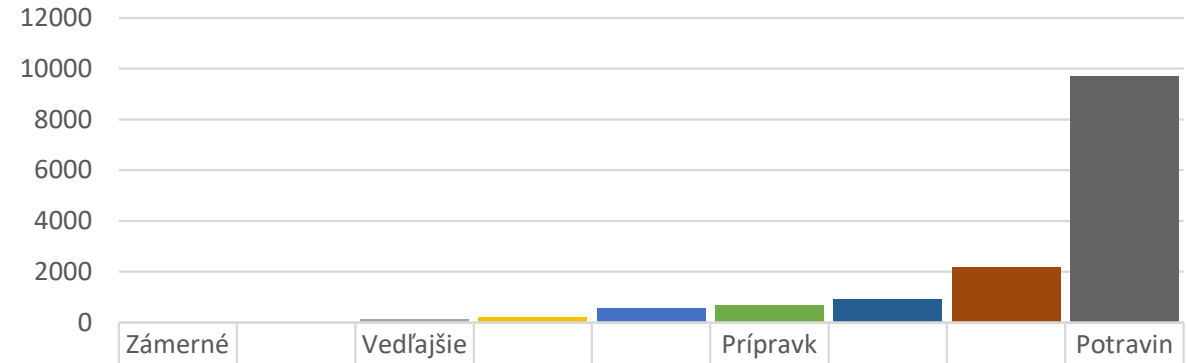
[24] Články 54 a 55 nariadenia (ES) č. 882/2004 (do 14. decembra 2019) a články 137, 138 a 139 nariadenia (EÚ) 2017/625.

Tabuľka č. 4 – správne sankcie – oblasti – 2020

	Zámerné uvoľnenie GMO do životného prostredia na účely výroby…	Vedľajšie živočíšne produkty: Prevencia a minimalizácia rizík pre zdravie…	Ochranné opatrenia proti škodcom rastlín	Krmivá a bezpečnosť krmív	Prípravky na ochranu rastlín – udržateľné používanie pesticídov	Používanie a označovanie CHOP/CHZO/ZTŠ	Zdravie zvierat	Dobré životné podmienky zvierat	Potraviny a bezpečnosť potravín (vrátane poľnohospodárstva, lovu a…
Správne	86	2 904	3 401	13 239	14 331	15 427	22 658	29 944	307 756

Tabuľka č. 5 – Prijaté súdne opatrenia – 2020

	Zámerné uvoľnenie GMO do životného prostredia na účely…	Ochranné opatrenia proti škodcom rastlín	Vedľajšie živočíšne produkty: Prevencia a minimalizácia rizík…	Používanie a označovanie CHOP/CHZO/ZTŠ	Krmivá a bezpečnosť krmív	Prípravky na ochranu rastlín – udržateľné používanie pesticí…	Zdravie zvierat	Dobré životné podmienky zvierat	Potraviny a bezpečnosť potravín (vrátane poľnohospodárstva,…
Súdne	0	36	130	211	581	701	927	2 196	9 687

4.3.
Opatrenia na zabezpečenie účinného fungovania útvarov vykonávajúcich úradné kontroly

Krajiny EÚ musia vykonávať audity svojich vlastných kontrolných systémov alebo si dať vykonať audity svojej činnosti a mať zavedené postupy overovania kontrol[25] na zabezpečenie súladu a účinnosti kontrolných systémov.

Výročné správy obsahovali obmedzené informácie o týchto auditoch a iných overovacích činnostiach na posúdenie účinnosti systémov úradných kontrol.

Švédsko opísalo niektoré výhody spolupráce medzi rôznymi orgánmi. Počiatočná fáza osvedčeného kontrolného postupu sa zameriavala na dve oblasti, a to na kontrolný postup a etiku v pracovnej pozícii. Vypracovali sa usmernenia a online kurz odbornej prípravy. Jedným z celkových cieľov je, aby spolupracujúce orgány prevzali spoločnú zodpovednosť za celý potravinový reťazec, a to vrátane pripravenosti na neplánované a nepredvídané udalosti. Osvedčený kontrolný postup zahŕňa posun smerom k inej kontrolnej kultúre a vytvoreniu systému rovnocennosti medzi systémami.

Nemecko na zabezpečenie účinnosti svojho systému úradných kontrol zahrnulo do viacročného národného plánu kontroly tri operačné ciele, ktoré sa týkajú profesionálnej úrovne auditov, plánovania auditu zameraného na riziko a účinnosti úradných kontrol.

[25] Články 6 a 12 nariadenia (EÚ) 2017/625.

Časť 2

Kontrolné činnosti Komisie v krajinách EÚ

1.
Audity

Riaditeľstvo pre audity a analýzy v oblasti zdravia a potravín Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre zdravie a bezpečnosť potravín overuje, či sa právne predpisy EÚ v oblasti bezpečnosti potravín a krmív, zdravia zvierat, dobrých životných podmienok zvierat, zdravia rastlín, ekologického poľnohospodárstva a systémov zemepisného pôvodu (CHOP/CHZO/ZTŠ) riadne vykonávajú a presadzujú v krajinách EÚ. Hlavným použitým nástrojom je audit.

Tieto kontroly vykonávame pravidelne a v spolupráci s príslušnými orgánmi v krajinách EÚ.

Jednou z častých zložiek auditov je overenie na mieste, pri ktorom odborníci Komisie spolupracujú s vnútroštátnymi orgánmi, ktoré vykonávajú úradné kontroly. Odborníkom Komisie pri tejto úlohe pravidelne pomáhajú odborníci z krajín EÚ.

Cieľom týchto kontrol je:

- overiť dodržiavanie potravinového a krmivového práva, pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, vedľajšie živočíšne produkty, zdravie rastlín a prípravky na ochranu rastlín, udržateľné používanie pesticídov, geneticky modifikované organizmy, ekologickú poľnohospodársku výrobu a označovanie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby, používanie a označovanie chránených označení pôvodu, chránených zemepisných označení a zaručených tradičných špecialít,
- overiť fungovanie a organizáciu systémov národných kontrol a príslušných orgánov,
- vyšetrovať a zbierať informácie
  - o úradných kontrolách a postupoch presadzovania práva,
  - o závažných alebo opakujúcich sa problémoch s uplatňovaním alebo presadzovaním pravidiel,

– súvisiace s núdzovými situáciami, objavujúcimi sa problémami alebo s novým vývojom.

GENERÁLNE RIADITEĽSTVO PRE ZDRAVIE A BEZPEČNOSŤ POTRAVÍN

RIADITEĽSTVO PRE AUDITY A ANALÝZY V OBLASTI ZDRAVIA A POTRAVÍN

Na webovom sídle Komisie uverejňujeme ročný pracovný program a aktualizáciu v polovici roka.

Pozrite si naše krátke videá, v ktorých zistíte, ako organizujeme našu prácu v oblasti auditov a analýz a aký je jej prínos pre ľudí v EÚ.

V rokoch 2019 a 2020 sa programy auditov a analýz[26] zameriavali na:

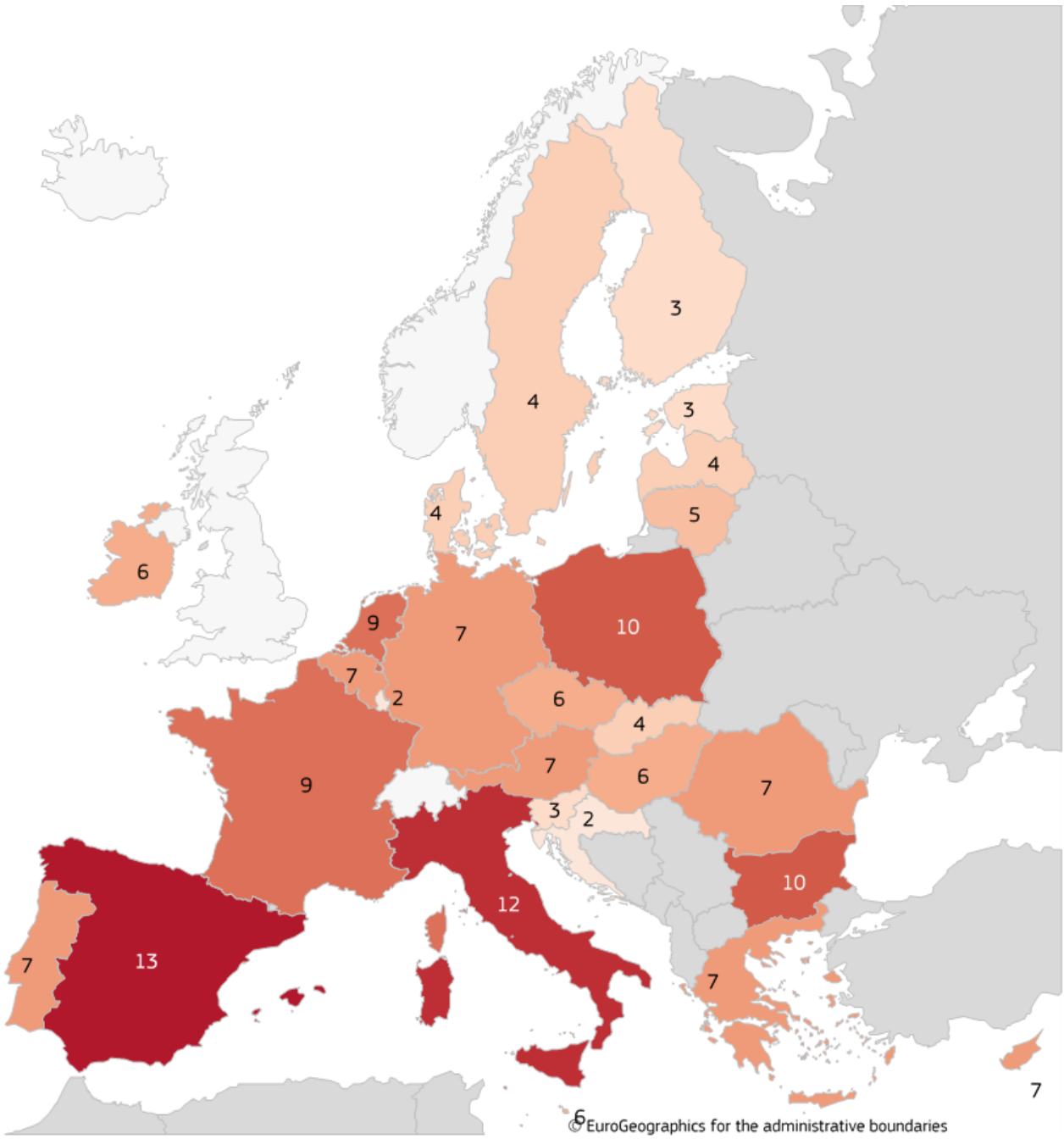
- antimikrobiálnu rezistenciu,
- lepšiu pripravenosť na ohrozenie zdravia ľudí, zvierat a rastlín, jeho prevenciu a reakciu naň,
- bezpečné a udržateľné potraviny a systémy potravinárskej výroby,
- účinné vykonávanie právnych predpisov EÚ v oblasti potravín,
- udržateľnú potravinársku výrobu, ktorou sa zlepšujú dobré životné podmienky zvierat,
- účinné, efektívne a spoľahlivé kontroly.

V rokoch 2019 a 2020 sme vykonali 170 auditov a podobných kontrol systémov úradných kontrol krajín EÚ.

[26] Pracovné programy sú uverejnené na webovom sídle Komisie.

Na grafe č. 1 je zobrazený počet vykonaných auditov v rámci krajín EÚ. Na grafe č. 2 je zobrazený počet auditov na oblasť kontroly.

Graf č. 1 – Vykonané audity – krajiny EÚ – 2019 – 2020

Graf č. 2 – Vykonané audity na oblasť kontroly – 2019 – 2020

Správy o jednotlivých auditoch sú verejne dostupné na webovom sídle Komisie.

Kontroly Komisie počas pandémie

Cestovné obmedzenia uložené v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 si vyžiadali prehodnotenie spôsobu, akým vykonávame kontroly, a používania metód auditu na diaľku v určitých oblastiach.

V rámci auditov v rokoch 2019 – 2020 sa ich celkovo 43 vykonalo úplne na diaľku, a to vrátane použitia videokonferencií namiesto osobných stretnutí. Tým sa poskytla určitá úroveň dôkazov. Návštevy zariadení prevádzkovateľov podnikov na zistenie vykonávania úradných kontrol však neboli na diaľku možné.

Podľa nariadenia o úradných kontrolách je Komisia povinná vypracovať ročný alebo viacročný program kontrol[27] na overenie toho, ako sa v krajinách EÚ vykonávajú právne predpisy EÚ týkajúce sa agropotravinového reťazca. Program na roky 2021 – 2025[28] bol prijatý 23. októbra 2020.

[27] Článok 118 nariadenia (EÚ) 2017/625.

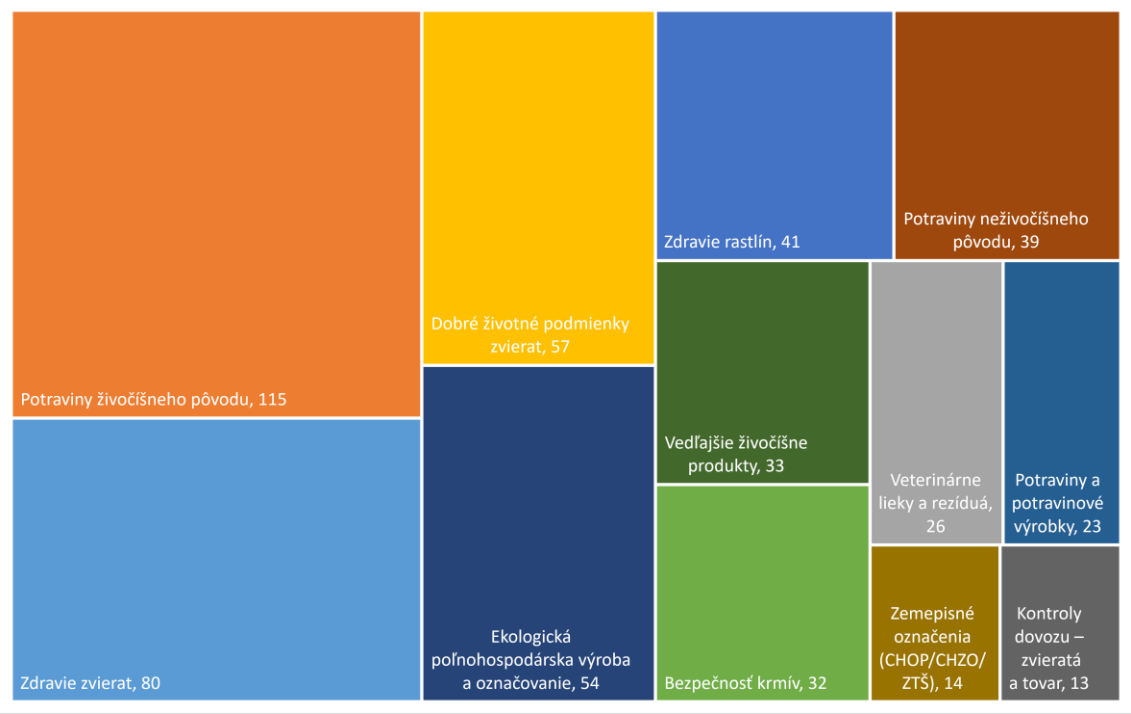
[28] Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/1550, ktorým sa zavádza viacročný program kontrol na obdobie 2021 – 2025, ktorý majú vykonávať odborníci Komisie v členských štátoch s cieľom overiť uplatňovanie právnych predpisov Únie týkajúcich sa agropotravinového reťazca.

2.
Odporúčania

Naše audity zvyčajne vedú k odporúčaniam nápravných opatrení. Od krajín EÚ sa vyžaduje, aby prijali potrebné opatrenia na nápravu nedostatkov[29] a opísali ich v akčných plánoch.

Výsledkom kontrol vykonaných v rokoch 2019 – 2020 bolo celkovo 527 odporúčaní pre krajiny EÚ. Na grafe č. 3 sa uvádza ich prehľad podľa sektora. V sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie sa uvádza ďalší rozpis údajov v rôznych kontrolovaných oblastiach.

Graf č. 3 – odporúčania v kontrolovaných sektoroch – 2019 – 2020

[29] Článok 117 písm. a) a článok 119 písm. a) nariadenia (EÚ) 2017/625.

3.
Súhrnné správy

V súhrnných správach sú zhrnuté zistenia a závery zo série kontrol Komisie vykonaných v konkrétnej oblasti s cieľom poskytnúť všeobecný prehľad na úrovni EÚ. V týchto správach sa určuje, čo funguje alebo nefunguje v súvislosti s vykonávaním kontrol a uplatňovaním právnych predpisov. Takisto poskytujú dobrú príležitosť podeliť sa o príklady osvedčených postupov pozorovaných v krajinách EÚ. Tieto správy sa začleňujú do politiky EÚ a môžu takisto poskytnúť základ pre výmenu informácií s odborníkmi z krajín EÚ v rámci iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny s cieľom prediskutovať spoločné problémy a podeliť sa o osvedčené postupy.

Tabuľka č. 4 – Súhrnné správy uverejnené v roku 2019 a 2020

Číslo správy	Téma
2017-6304	Aviárna influenza
2018-6525	Súhrnná správa o bezpečnosti dovážaných potravín
2018-6537	Súhrnná správa o internetovom predaji potravín
2018-6780	Biocídy
2018-6810	Audity úradných kontrol v krajinách EÚ
2019-6788	Opatrenia na riešenie antimikrobiálnej rezistencie prostredníctvom obozretného používania antimikrobiálnych látok u zvierat
2019-6789	Monitorovanie antimikrobiálnej rezistencie v prípade zoonotických a komenzálnych baktérií
2019-6865	Rastliny na výsadbu a semená
2019-6876	Zdravie rastlín – kontroly dovozu
2019-6834	Dobré životné podmienky zvierat vyvážaných cestnou dopravou
2019-6835	Dobré životné podmienky zvierat vyvážaných námornou dopravou

Číslo správy	Téma
2017-6246	Súhrnná správa o spoločných postupoch v oblasti hygieny pri porážke
2020-7100	Súhrnná správa – úradné kontroly v oblasti kŕmnych doplnkových látok, ich zložiek a vysledovateľnosti
2020-7105	Úradné kontroly v oblasti požiadaviek na hygienu, vysledovateľnosť a obchod so spracovanými živočíšnymi bielkovinami.

4.

Najdôležitejšie informácie zistené na základe kontrol vykonaných Komisiou (2019 – 2020)

Audity v oblasti bezpečnosti potravín poukázali na konkrétne výzvy, ktorým čelia príslušné orgány v krajinách EÚ v súvislosti s:

- potravinami na priamu spotrebu (živočíšneho pôvodu), v prípade ktorých potreba odbornej prípravy a inej podpory pre úradníkov a nedostatok systematických preskúmaní podnikov obmedzujú následné kroky v súvislosti s nedostatkami zistenými v postupoch podnikov na zabránenie krížovej kontaminácii a v odbere vzoriek a testovaní,

- konským mäsom, v prípade ktorého audity nadväzujúce na škandál s konským mäsom odhalili problémy s konskými pasmi, databázami a kontrolami zaznamenávania nepovolených ošetrení a

- potravinami neživočíšneho pôvodu, v prípade ktorých existuje priestor na zlepšenie kontrol mrazeného bobuľového ovocia a zeleniny.

Zorganizovali sme sériu auditov, aby sme sa hlbšie a širšie pozreli na celý sektor krmív vrátane vedľajších živočíšnych produktov, pretože predchádzajúce série auditov odhalili niektoré systémové nedostatky. Týmito auditmi sa zistilo, že je stále potrebné zlepšiť vysledovateľnosť spracovaných živočíšnych bielkovín.

Audity v oblasti zdravia zvierat sa zameriavali na prevenciu chorôb, pripravenosť na ich prepuknutie a schopnosť reagovať. Získané informácie týkajúce sa afrického moru ošípaných a vysoko patogénnej aviárnej influenzy pomohli vypracovať množstvo strategických dokumentov a politík Komisie o riadení týchto chorôb.

Pokiaľ ide o zoonózy:

- v prípade salmonely v populácii hydiny audity ukázali, že krajiny EÚ vo všeobecnosti zaviedli programy, ktoré sú v súlade s požiadavkami a ktoré boli

účinné pri plnení cieľov EÚ v oblasti prevalencie salmonely. Napriek tomu je vo väčšine prípadov miera detekcie vo vzorkách odobratých podnikmi (ktoré poskytujú oveľa súvislejšie pokrytie stavu kŕdľa ako oficiálne vzorky) výrazne nižšia ako v oficiálnych vzorkách. To môže spôsobiť, že odber vzoriek podnikov bude neúčinným prínosom k programom, a naznačuje, že infekcie kŕdľov s nízkymi úrovňami zostanú pravdepodobne neodhalené.

- v prípade besnoty audity ukázali dobré vykonávanie očkovacích programov, čo viedlo k zníženiu počtu prípadov u zvierat.

Väčšina krajín EÚ má ťažkosti s preukazovaním úrovne alebo trendov dodržiavania dobrých životných podmienok zvierat v dôsledku absencie konkrétnych cieľov a/alebo chýbajúcich vymedzených ukazovateľov na monitorovanie.

Bol dokončený trojročný projekt na zníženie rutinného kupírovania chvostov prasiatok. Zahŕňal audity a návštevy tímu odborníkov s praktickými skúsenosťami v oblasti chovu ošípaných s neporušeným chvostom v niekoľkých krajinách EÚ. Jeho výsledky zahŕňali akčné plány zo všetkých krajín EÚ, ktoré nespĺňali požiadavky, čo prispeje k dosiahnutiu ďalšieho pokroku potrebného na zastavenie rutinného kupírovania chvostov.

Pokračovali sme vo vykonávaní auditov námornej prepravy zvierat a v spolupráci s Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou na vytvorení systému na zlepšenie úradných kontrol na plavidlách na prepravu dobytka, a tým aj na zlepšenie dobrých životných podmienok zvierat počas námornej prepravy.

Používaním vizualizačných nástrojov na webovom portáli sa podporuje rýchle rozhodovanie, čo vedie k zvýšenej ochrane zdravia rastlín. Audity opatrení kontroly prijatých krajinami EÚ pri napadnutí rastlinnými škodcami pomáhajú zlepšiť kontroly a podporujú snahu o ich eradikáciu.

Zatiaľ čo krajiny EÚ dosiahli pokrok vo vykonávaní smernice o udržateľnom používaní pesticídov, kontroly vykonávania integrovanej ochrany proti škodcom zo strany poľnohospodárov a pestovateľov sú naďalej oblasťou, ktorá vyvoláva obavy.

Vo väčšine krajín EÚ certifikujú ekologickú poľnohospodársku výrobu a používanie a označovanie týchto produktov súkromné inšpekčné organizácie. Dohľad nad týmito inšpekčnými organizáciami zo strany príslušných orgánov si vyžaduje ďalšie zlepšenie.

Úradnými kontrolami v súvislosti s výrobkami certifikovanými podľa systémov zemepisného pôvodu (CHOP/CHZO/ZTŠ) sa nie vždy overuje, či tieto výrobky spĺňajú pravidlá v špecifikáciách výrobkov.

Krajiny EÚ majú zavedené určité opatrenia na riešenie hrozieb podvodov v agropotravinovom reťazci, no úradné kontroly zamerané na podvodné a klamlivé praktiky ešte nie sú systematicky zavedené vo všetkých oblastiach kontroly.

Pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, poskytuje podrobnejší opis niektorých hlavných oblastí, v ktorých Komisia vykonala audity.

5.
Ďalšie kontrolné činnosti Komisie

5.1.
Vstup zvierat a tovaru do EÚ

Krajiny EÚ sú povinné vykonávať úradné kontroly zvierat, tovaru živočíšneho pôvodu a niektorých tovarov neživočíšneho pôvodu vstupujúcich do EÚ. Väčšinu týchto kontrol vykonávajú na hraničných kontrolných staniciach určených na tento účel. Účelom kontrol je uistiť sa, že zvieratá, potraviny a krmivá spĺňajú rovnako prísne normy, aké platia pre zvieratá a tovar vyrobené v EÚ. Krajiny EÚ môžu určiť hraničné kontrolné stanice na tieto kontroly až po tom, ako Komisia určí, že štruktúra a usporiadanie navrhovaných hraničných kontrolných staníc a zavedené opatrenia spĺňajú platné požiadavky EÚ[30]. V roku 2020 sme prijali a posúdili 67 oznámení z krajín EÚ o nových hraničných kontrolných staniciach (alebo o zmenách existujúcich hraničných kontrolných staníc) vrátane ich inšpekčných stredísk.

Náš dohľad nad úradnými kontrolami vstupu zvierat a tovaru v krajinách EÚ pokračoval aj v rokoch 2019 a 2020, pričom sa vykonalo 11 auditov. Výsledky z nich potvrdzujú, že krajiny EÚ naďalej zlepšujú svoje systémy a vykonávanie kontrol. Tieto audity budú pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. Okrem toho sme vykonali administratívne hodnotenia vykonávania kontrol vstupu zvierat a tovaru cez tieto hraničné kontrolné stanice nachádzajúce sa v najvzdialenejších regiónoch EÚ, a to opäť s uspokojivými výsledkami.

[30] Nariadenie (EÚ) 2017/625 a súvisiace právne predpisy, ako napríklad nariadenie (EÚ) 2019/1014, nariadenie (EÚ) 2019/1012 a nariadenie (EÚ) 2019/1081.

5.2.

Rezíduá veterinárnych liekov a kontaminantov životného prostredia v prípade zvierat a produktov živočíšneho pôvodu

Veterinárne lieky sa bežne používajú v živočíšnej výrobe s cieľom predchádzať chorobám alebo ich liečiť. Veľmi nízke koncentrácie – rezíduá – účinných látok prítomných vo veterinárnych liekoch môžu byť prítomné v mäse, vo vedľajších jatočných produktoch a v mliečnych výrobkoch z liečených zvierat a takisto v mlieku, vo vajciach a v mede. Bezpečné koncentrácie v potravinách – „maximálne limity rezíduí" – sú stanovené na úrovni EÚ. Potraviny obsahujúce rezíduá v rámci tohto limitu sa považujú za bezpečné a môžu sa umiestniť na trh, pričom sa preukáže, že pri živočíšnej výrobe boli dodržané zásady správnej poľnohospodárskej a správnej veterinárnej praxe (lieky používané v súlade s pokynmi na ich obale). Krajiny EÚ vykonávajú ročné programy monitorovania rezíduí s cieľom overiť, či sa veterinárne lieky používajú v súlade s platnými pravidlami EÚ, a odhaliť potenciálne zneužitie alebo nezákonné použitie farmakologicky účinných látok. Tieto programy zahŕňajú aj monitorovanie zvierat a živočíšnych produktov z hľadiska prítomnosti kontaminantov životného prostredia a pesticídov.

Každý rok spolu s príslušnými referenčnými laboratóriami Európskej únie vykonávame preskúmania plánov monitorovania rezíduí krajín EÚ a poskytujeme pripomienky a odporúčania, to sa týka ich vhodnosti. Kontrolujeme aj vykonávanie plánov monitorovania rezíduí v krajinách EÚ, pričom sa zameriavame na prvky, ako je výkonnosť laboratória a účinnosť následných vyšetrovaní v prípade zistenia nesúladu. V rokoch 2019 a 2020 sme v krajinách EÚ vykonali osem auditov s prevažne uspokojivými výsledkami. Tieto audity budú pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

6.
Systematická činnosť v nadväznosti na odporúčania auditov

6.1.
Všeobecné následné audity

Prostredníctvom všeobecných následných auditov systematicky sledujeme opatrenia, ktoré sa príslušné orgány zaviazali vykonať s cieľom riešiť odporúčania uvedené v správach z auditu. Tieto audity sa vzťahujú na všetky „otvorené“ odporúčania vo všetkých sektoroch.

Tieto audity môžu byť:

- vykonávané v kanceláriách príslušných orgánov alebo na diaľku,
- vykonávané ako administratívne cvičenie z našich kancelárií (administratívna následná kontrola) alebo
- zamerané na konkrétnu tému: v malom počte prípadov, keď je výsledok auditu obzvlášť problematický, sa organizujú následné audity v jednotlivých sektoroch nadväzujúce na opatrenia, ktoré musia bezodkladne vykonávať krajiny EÚ.

Tabuľka č. 5 – Následné audity v krajinách EÚ v rokoch 2019 – 2020

Všeobecné následné audity:	
Administratívny audit:	
Konkrétna téma:	

Tento postup bol stále účinný, keďže sa týkal veľkej väčšiny zistených problémov. Výsledky všeobecných následných auditov sú uverejnené v profiloch krajín (pozri 6.2. ďalej).

Do konca decembra 2020 prijali krajiny EÚ nápravné opatrenia alebo poskytli postačujúce záväzky na odstránenie nedostatkov v prijateľných termínoch. Na základe trojročného pohyblivého ukazovateľa boli prijaté nápravné opatrenia v 92 % odporúčaní vyplývajúcich z auditov vykonaných v trojročnom období 2016 – 2018.

6.2.
Profily krajín

Na prípravu auditov a informovanú tvorbu politík sú dôležité znalosti o danej krajine. Preto udržiavame a uverejňujeme profily krajín.

Tieto profily krajín sú verejne dostupné a poskytujú prehľad o každej krajine EÚ vrátane:

- piatich posledných zverejnených správ z auditu,
- posúdenia v súvislosti s opatreniami prijatými krajinou v reakcii na odporúčania z auditov,
- organizácie úradných kontrol v krajine,
- odkazov na príslušné webové sídla v krajine.

Uverejnenie profilov týchto krajín pomáha zabezpečiť, aby bol celý cyklus auditu pre verejnosť transparentný.

6.3.
Presadzovanie

Ak krajina EÚ poruší právo EÚ, Komisia určí vhodné opatrenia podľa jednotlivých prípadov v súlade s prístupom stanoveným v jej oznámení s názvom Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva[31]. Tieto opatrenia môžu zahŕňať kontakty s orgánmi krajín EÚ na primeranej úrovni s cieľom zabezpečiť správne uplatňovanie práva EÚ alebo dokonca začatie výmen a/alebo postupu v prípade nesplnenia povinnosti v rámci projektu EU Pilot ako poslednej možnosti, keď boli vyčerpané všetky ostatné spôsoby na podporu dodržiavania predpisov. Iné nástroje na presadzovanie práva ako postupy v prípade nesplnenia povinnosti týkajúce sa bezpečnosti potravín zahŕňajú aj ochranné opatrenia. Môže ísť o preventívne opatrenia týkajúce sa obchodovania so zvieratami, s rastlinami alebo potravinárskymi a krmivovými výrobkami a ich premiestňovania alebo o prijatie ochranných opatrení v súlade s príslušnými právnymi predpismi.

Ak kontakt s krajinami EÚ alebo výmeny v rámci programu EU Pilot nepovedú k náprave porušenia zákona, proces môže vstúpiť do fázy pred súdnym konaním a do fázy súdneho konania v rámci postupu v prípade nesplnenia povinnosti[32].

Komisia v roku 2019 začala postup v prípade nesplnenia povinnosti proti Českej republike v súvislosti s jej systematickými úradnými kontrolami určitých potravín pochádzajúcich z iných krajín EÚ zakaždým, keď tieto potraviny vstúpia do krajiny, v rozpore s pravidlami EÚ o úradných kontrolách na zabezpečenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat[33].

Komisia v roku 2019 uzavrela dva dlhodobé postupy v prípade nesplnenia povinnosti:

– Grécko: v súvislosti s nedostatkom personálu prideleného útvarom zodpovedným za veterinárne kontroly a

---

31 2017/C 18/02: Oznámenie Komisie: Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva.

32 Článok 258 Zmluvy o fungovaní EÚ.

33 V januári 2019 jej Komisia zaslala formálnu výzvu a v júli 2019 odôvodnené stanovisko. V júli 2020 zaslala dodatočnú formálnu výzvu.

– Portugalsko: v súvislosti s opatreniami na zabránenie šírenia háďatka borovicového v rámci EÚ.

V roku 2019 Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že Taliansko dostatočne nezabránilo ďalšiemu šíreniu karanténneho škodlivého organizmu *Xylella fastidiosa* v Apúlii[34].

V rokoch 2019 – 2020 Komisia nepostúpila súdu žiadne prípady v oblastiach podliehajúcich úradným kontrolám, na ktoré sa vzťahuje táto správa.

[34] Rozsudok vo veci Komisia/Taliansko, C-443/18.

7.
Podpora pre krajiny EÚ

7.1.
Siete

Riaditeľstvo pre audity a analýzy v oblasti zdravia a potravín je hostiteľom mnohých sietí a pracovných skupín zložených z úradníkov príslušných orgánov krajín EÚ a Islandu, Lichtenštajnska a Nórska s cieľom diskutovať o vykonávaní určitých aspektov práva EÚ a presadzovať ho.

Od roku 2008 sa dve siete pravidelne stretávajú, aby si vymieňali skúsenosti s prípravou a vykonávaním viacročných národných plánov kontroly a podávaním správy o týchto plánoch a s vykonávaním vnútroštátnych systémov auditu v súvislosti s úradnými kontrolami. V rokoch 2019 a 2020 sa sieť viacročných národných plánov kontroly stretla šesťkrát, dvakrát na diaľku. Stretnutia boli väčšinou zamerané na vypracovanie a dokončenie dvoch usmerňovacích dokumentov o príprave viacročného národného plánu kontroly a výročných správ krajín EÚ. Diskutovalo sa aj o výzvach a príležitostiach, ktorým čelili krajiny EÚ v roku 2020 v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 pri vykonávaní úradných kontrol.

Sieť viacročných národných plánov kontroly pomohla aj odskúšať elektronickú verziu štandardného vzoru pre výročné správy, nástroj „podávanie výročných správ o úradných kontrolách – AROC“, s cieľom pomôcť krajinám EÚ pripraviť sa na prvé predloženie týchto správ v roku 2021.

Sieť vnútroštátnych systémov auditu sa počas rokov 2019 a 2020 stretla trikrát, raz na diaľku. Stretnutia uľahčili vypracovanie a dokončenie usmerňovacieho dokumentu o vykonávaní auditov podľa článku 6 nariadenia o úradných kontrolách. Zástupcovia vnútroštátnych systémov auditu a Komisia si vymenili svoje skúsenosti s vykonávaním svojich programov auditu počas pandémie ochorenia COVID-19 so zameraním na identifikované osvedčené postupy.

V rokoch 2019 a 2020 sa sieť národných kontaktných miest krajín EÚ na ochranu zvierat počas prepravy stretla trikrát s cieľom diskutovať o ukazovateľoch dobrých životných podmienok zvierat pre kontroly prepravy, prepravu neodstavených teliat, odpočívadlá v krajinách mimo EÚ, prepravu v extrémnych teplotách a prepravu zvierat pomocou plavidiel na prepravu dobytka. V roku 2020 národné kontaktné miesta dokončili aktualizáciu dokumentu siete o plavidlách na prepravu dobytka.

Počas prvej vlny pandémie ochorenia COVID-19 zohrala sieť dôležitú úlohu pri koordinácii výmeny informácií, aby sa zabránilo zadržiavaniu nákladných vozidiel s dobytkom na národných hraničných priechodoch z dôvodu obmedzení pohybu.

S cieľom pomôcť krajinám EÚ pri riešení nedostatkov v systéme vytvorila Komisia dve pracovné skupiny, ktoré sa zaoberajú analýzou zloženia a presadzovaním v súvislosti s prípravkami na ochranu rastlín. Zástupcovia viac ako 20 krajín EÚ sa zúčastnili na stretnutí pracovnej skupiny pre analýzu zloženia prípravkov na ochranu rastlín a na troch stretnutiach pracovnej skupiny pre presadzovanie právnych predpisov pri prípravkoch na ochranu rastlín, ktoré zorganizovala Komisia v roku 2019. Vzhľadom na vyššiu prioritu hodnotenia smernice o udržateľnom používaní pesticídov bola pracovná skupina pre schvaľovanie a analýzu zloženia prevedená na oddelenie politiky Komisie pre schvaľovanie pesticídov a pracovná skupina pre presadzovanie bola zrušená.

Komisia v máji 2019 zorganizovala spoločné zasadnutie pracovnej skupiny pre smernicu o udržateľnom používaní pesticídov a pracovnej skupiny pre presadzovanie právnych predpisov pri prípravkoch na ochranu rastlín v snahe riešiť problémy spoločného záujmu, spolu so seminárom o integrovanej ochrane proti škodcom. Cieľom seminára bolo pomôcť krajinám EÚ posúdiť vykonávanie integrovanej ochrany proti škodcom na úrovni poľnohospodárskych podnikov na základe skúseností získaných počas kurzov o integrovanej ochrane proti škodcom v rámci iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny. V novembri 2019 sa konalo spoločné stretnutie pracovnej skupiny pre smernicu o udržateľnom používaní pesticídov s pracovnou skupinou pre agroenvironmentálnu štatistiku, na ktorom sa riešili otázky spoločného záujmu, konkrétne otázky vývoja užitočnejších harmonizovaných ukazovateľov rizika. V roku 2020 sa v novembri zorganizovalo jedno stretnutie pracovnej skupiny pre smernicu o udržateľnom používaní pesticídov zamerané na technické aspekty hodnotenia a revízie smernice o udržateľnom používaní pesticídov, ktoré sa začali koncom roka 2019.

V decembri 2020 boli príslušné orgány krajín EÚ prostredníctvom pracovnej skupiny pre smernicu o udržateľnom používaní pesticídov vyzvané, aby poskytli spätnú väzbu o prípadných budúcich možnostiach politiky. V decembri 2020 bola podpísaná zmluva o externej štúdii podporujúcej hodnotenie smernice a posúdenie vplyvu jej možnej revízie. Uskutočnili sa aj prípravné práce na podujatie zainteresovaných strán Komisie na diaľku plánované na január 2021 a na online verejnú konzultáciu/(vyjadrite svoj názor) pre túto iniciatívu s predpokladaným začiatkom v januári 2021. Ďalšie

informácie sú k dispozícii na webovom sídle Komisie portál pre lepšiu právnu reguláciu[35].

[35] Plán a výsledky verejnej konzultácie.

7.2.
Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny

Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny je vzdelávacia iniciatíva Komisie na zlepšenie vykonávania pravidiel EÚ týkajúcich sa potravín, krmív, zdravia zvierat a dobrých životných podmienok zvierat, zdravia rastlín a prípravkov na ochranu rastlín, ekologickej poľnohospodárskej výroby a systémov zemepisného pôvodu (CHOP/CHZO/ZTŠ). Zohráva kľúčovú úlohu pri zlepšovaní účinnosti a spoľahlivosti úradných kontrol a šírení poznatkov o právnych predpisoch EÚ. Kontroly Komisie pomáhajú určiť potreby odbornej prípravy.

Program iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny na roky 2019 – 2020 obsahoval širokú škálu technických tém a množstvo stretnutí, ktoré mali osobitný význam pre systémy úradných kontrol. Medzi ne patrili:

- systémy auditov a vnútorný audit,
- presadzovanie sanitárneho a fytosanitárneho práva EÚ,
- potravinové podvody a elektronický obchod s potravinami,
- nariadenie o úradných kontrolách,
- pripravenosť na prepuknutie chorôb a jeho riadenie, podpora auditov EÚ (pre národných odborníkov) a
- súhrnné správy EÚ.

V roku 2020 bol zorganizovaný seminár o následných odporúčaniach.

Počas roka 2019 a až do marca 2020, keď museli byť všetky osobné kurzy odbornej prípravy pozastavené z dôvodu rozvíjajúcej sa pandémie ochorenia COVID-19, sa v krajinách EÚ uskutočnilo 200 kurzov odbornej prípravy. V roku 2020 boli tieto zmluvy upravené tak, aby poskytovali virtuálnu odbornú prípravu, ak je to možné, a všetky nové zmluvy teraz obsahujú zložku o virtuálnom vzdelávaní.

Iniciatíva Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny postupne počas roku 2020 zaviedla online odbornú prípravu s využitím virtuálnych učební a modulov elektronického učenia sa dostupných prostredníctvom **BTSF Academy**. Iniciatíva Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny rozširuje svoju ponuku

elektronického učenia sa a prekladá existujúce moduly do väčšiny úradných jazykov, aby malo čo najväčšie publikum prístup k vzdelávacím materiálom bez ohľadu na to, čo sa stane v budúcnosti. Akadémia poskytuje aj úložisko existujúcich vzdelávacích zdrojov, ktoré môžu využívať úradníci z krajín EÚ aj mimo nej.

Viac informácií je k dispozícii vo výročnej správe iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny za rok 2019.

Závery

EÚ má komplexné právne predpisy na minimalizáciu bezpečnostných rizík a prípadov nedodržiavania pravidiel, z farmy na stôl. Výročné správy krajín EÚ o úradných kontrolách dokazujú, že vnútroštátne orgány naďalej plnia svoju úlohu monitorovať a overovať, že podniky v rámci potravinového reťazca dodržiavajú príslušné požiadavky EÚ, a ak tomu tak nie je, prijímajú opatrenia na presadzovanie práva.

Zavedením štandardného vzoru pre výročné správy sa uľahčil zber porovnateľných informácií a údajov o úradných kontrolách krajín EÚ v celom agropotravinovom reťazci.

V tejto správe a sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie sa poskytuje súhrn týchto porovnateľných údajov do štatistík na úrovni EÚ na rok 2020. Vďaka týmto údajom sa časom umožní určiť trendy v kontrolách a prípadoch nedodržiavania pravidiel. Štatistiky 26 krajín za rok 2020 ukazujú, že do rozsahu pôsobnosti úradných kontrol patrilo 16,8 milióna subjektov a že vnútroštátne orgány vykonali v týchto subjektoch viac ako 4 milióny úradných kontrol. Na základe týchto kontrol sa zistilo približne 655 000 prípadov nedodržiavania pravidiel, čo viedlo k uplatneniu 388 000 správnych sankcií a takmer 13 000 súdnym opatreniam.

Keďže štandardný vzor bol použitý po prvýkrát, nie všetky krajiny EÚ boli schopné predložiť všetky údaje v požadovanom formáte. Dodržiavaním usmernenia Komisie o vypĺňaní výročnej správy by sa ďalej zlepšila porovnateľnosť informácií poskytovaných v otvorených textových poliach.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa poskytujú podrobné informácie o úradných kontrolách vykonaných krajinami EÚ a o kontrolách Komisie vykonaných v súvislosti s požiadavkami EÚ na potravinové a krmivové právo, zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, zdravie rastlín a prípravky na ochranu rastlín. Výsledky kontrol ukazujú, že krajiny EÚ majú zavedené potrebné kontrolné systémy a celkovo poskytujú úrovne súladu zlučiteľné s bezpečnosťou potravín a krmív a so zdravým vnútorným trhom EÚ. Kontrolami Komisie sa zistili nedostatky v kontrolných systémoch niektorých krajín EÚ a zdôraznil sa priestor na zlepšenie systémov národných kontrol.

Systematická následná činnosť Komisie v súvislosti s odporúčaniami auditu poukazuje na to, že vnútroštátne orgány vo všeobecnosti prijímajú vhodné nápravné opatrenia na riešenie zistených nedostatkov.

Na základe partnerskej spolupráce s vnútroštátnymi orgánmi Komisia naďalej podporuje krajiny EÚ v tom, aby neustále zlepšovali svoje systémy úradných kontrol prostredníctvom sietí a iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny.

Počas roku 2020 predstavovali obmedzenia zavedené v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 výzvy pre vnútroštátne orgány a Komisiu pri vykonávaní ich plánov kontroly. Počet zamestnancov a obmedzené zdroje boli takisto uvedené ako dôvody, prečo vnútroštátne orgány úplne nerealizujú svoje plánované programy. Obmedzenia viedli aj k väčšiemu využívaniu diaľkových prostriedkov na vykonávanie kontrol. Tieto technológie sa ukázali ako cenné a mohli by sa ďalej skúmať.